Provincie Noord-Brabant

Statenmededeling

Datum
13 maart 2018
Documentnummer
GS: 4325828
PS: 4339097

Onderwerp
Uitgangspunten voor samenwerking met het Europese Investeringsfonds (EIF) en het Nederlands Investeringsagentschap (NIA) met betrekking tot de MKB-plusfaciliteit (aandelenkant).

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Vaststelling door GS van uitgangspunten voor samenwerking met het Europese Investeringsfonds (EIF) en het Nederlands Investeringsagentschap (NIA) in het kader van de MKB-plusfaciliteit (aandelenkant).

Aanleiding

Kapitaalmarkt

Uit een ex-ante kapitaalmarktonderzoek, uitgevoerd in opdracht van de provincie Noord-Brabant, is gebleken dat bij snelgroeiende innovatieve MKB en kleine midcap-bedrijven (tm. 499 werknemers) in Noord-Brabant een grote behoefte is aan risicodragend kapitaal. Deze zogenaamde scale up bedrijven willen opschalen en uitbreiden, maar kunnen daarvoor vaak niet of slechts ten dele terecht bij de bestaande financieringskanalen (waaronder banken, Venture Capital partijen, BOM). Deze bedrijven zijn belangrijk voor de regio en hebben de potentie om in grote mate bij te dragen aan de maatschappelijk opgaven waar de provincie Noord-Brabant voor staat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan structurele werkgelegenheid en duurzame energie.

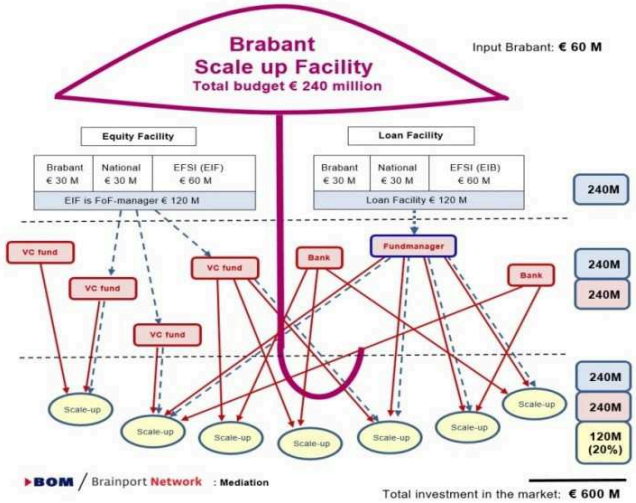
Investeringsmandaat EZK/NIA[1] en EIF

Naast de provincie Noord-Brabant zijn ook het Rijk en de Europese Unie zich bewust van de urgentie. Het Nederlands Investeringsagentschap (NIA), en het Europese Investeringsfonds (EIF) hebben hiertoe op 27 september 2017 het Nederlandse Groei co-investeringsprogramma gelanceerd. Dit is een nieuw investeringsfonds, dat participeert in scale-ups die gevestigd zijn in Nederland.

[1] Het Nederlands Investeringsagentschap (NIA) is een agentschap van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de voorloper van Invest-NL (in oprichting). Aangezien Invest-NL nog niet is gerealiseerd, verwijzen we in dit document alleen naar NIA.

Het fonds wordt voor € 50 miljoen gefinancierd vanuit het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) en voor € 50 miljoen vanuit de rijksbegroting.

MKB-plus faciliteit Noord-Brabant
In september 2017 heeft u besloten tot de uitwerking van een MKB-plusfaciliteit in Noord-Brabant, waarin de provincie, NIA, EIF en de Europese Investeringsbank (EIB) zullen participeren. De faciliteit bestaat uit een leningendeel en een participatiedeel (aandelen). In november is bij PS besluit voorwaardelijk € 60 miljoen als investeringskrediet gevoteerd. Hiervan heeft € 30 miljoen betrekking op het leningendeel en € 30 miljoen op het participatiedeel. De voorwaarde hierbij is dat de provincie onder gelijke condities deelneemt in de faciliteit als NIA, EIF en EIB.

Regionaal loket aandelenkant MKB-plusfaciliteit
Voor de aandelenkant van de MKB-plusfaciliteit is de provincie sinds najaar 2017 in gesprek met NIA en het EIF over de condities waaronder de provincie kan aansluiten bij het Nederlandse Groei co-investeringsprogramma. Dit onder meer vanuit het streven een maximale (publieke) hefboom op de Brabantse Euro`s te bereiken. De afspraken zullen worden vastgelegd in een afzonderlijke (koepel) overeenkomst. Over de inhoud (uitgangspunten) van deze overeenkomst is nu in principe overeenstemming bereikt.

De provincie Noord-Brabant is daarmee de eerste provincie die een regionaal loket realiseert binnen het nationale Groei co-investeringsprogramma. Het doel is dat het nationale instrument zich ontwikkelt tot een programma met maximale aansluiting van provincies. De afzonderlijke koepelovereenkomst is primair noodzakelijk ter waarborging dat de Noord-Brabantse middelen daadwerkelijk worden ingezet in Noord-Brabant.

Toeleidingsproces
Met de BOM, Brainport Development, de partners van Brainport Network, REWIN en VNO-NCW Brabant Zeeland zijn afspraken gemaakt over het toeleidingsproces. Zij zullen een belangrijke informerende en toeleidende rol gaan vervullen in relatie tot de aandelenkant van deze faciliteit. Scale up bedrijven die interesse tonen, worden door deze partijen op hoofdlijnen geïnformeerd over de faciliteit en - op expliciet verzoek van het betreffende bedrijf - als vervolgstap via de BOM ook toegeleid naar de meest geëigende, door EIF geaccrediteerde, Venture Capital partij (VC). De BOM is daartoe prima geëquipeerd vanwege haar kennis over en contacten met VC partijen.

Leningenkant MKB-plusfaciliteit
De structurering van de leningenkant van de faciliteit is tijdsintensief en kent een lange doorlooptijd. Hier liggen verschillende oorzaken aan ten grondslag. Zo is het een volledig nieuw initiatief wat veel en intensief overleg vergt met de EIB en NIA. Daarnaast dient een externe fondsmanager te worden geworven op basis van een Europese openbare aanbesteding, een procedure die een aanzienlijk tijdbeslag kent. Tot slot kent met name de EIB een langdurig intern besluitvormingstraject. Al met al verwachten wij dat het loket van de leningenkant van de faciliteit op z`n vroegst aan het einde van het vierde kwartaal van 2018 kan openen.

Aan de hand van deze Statenmededeling informeren wij u over de voornaamste uitgangspunten voor de samenwerking met het Europese Investeringsfonds (EIF) en het Nederlands Investeringsagentschap (NIA) in het kader van de MKB-plusfaciliteit (aandelenkant).

Bevoegdheid
Wij zijn bevoegd om uitvoering te geven aan de bestuursopdracht voor de MKB-plusfaciliteit.

Kernboodschap

1. *Brabant realiseert als eerste provincie een regionaal loket met betrekking tot de aandelenkant van de MKB-plusfaciliteit*
   De MKB-plusfaciliteit is een nationaal financieringsinstrument voor bedrijven die in Nederland gevestigd en actief zijn. Daartoe hebben NIA en EIF eind september 2017 het Groei co-investeringsprogramma gelanceerd (aandelenkant), dat een looptijd heeft van 20 jaar. Tot en met eind 2020 sluiten we ons als eerste provincie (Brabants loket) aan bij het bestaande afsprakenkader tussen NIA en EIF. Gedurende deze periode kunnen de Brabantse middelen (€ 30 mln.) alleen ten goede komen aan bedrijven die in zijn gevestigd of actief zijn in Brabant.

2. *Van de door uw Staten gevoteerde € 60 miljoen als investeringskrediet, stellen we € 30 mln. beschikbaar voor de aandelenkant van de MKB-plusfaciliteit.*
   Op 10 november 2017 heeft u besloten om € 60 mln. te voteren als investeringskrediet ten behoeve van de MKB-plus faciliteit voor de twee onderdelen (aandelen- en leningenkant).[2] Daarbij heeft u gesteld dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat/NIA, de Europese Investeringsbank (EIB) en het Europees Investeringsfonds (EIF) tegen gelijke voorwaarden dienen deel te nemen (pari passu). Nu aan deze voorwaarden is voldaan[3], kan € 30 mln. beschikbaar worden gesteld voor het Brabantse loket van de MKB-plusfaciliteit. Dit bedrag staat niet op de provinciale begroting, maar is geoormerkt als investeringskrediet (meerjarig budget) op de financieringsbalans. Het heeft dus geen budgettaire consequenties.

3. *Met de inzet van het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) wordt een publieke multiplier van vier gerealiseerd*.
   Het Europees Investeringsfonds (EIF) zal de Nederlandse bijdrage - van de provincie Noord-Brabant en NIA samen - verdubbelen (1:1:2). Voor de aandelenkant van de faciliteit komt daarmee maximaal (afhankelijk van de aantallen concrete fondsaanvragen) een totaal publiek budget van 120 mln. beschikbaar. Met de private bijdragen van Venture Capital partijen en andere private financiers daarbij opgeteld, kan in Brabant ten aanzien van de aandelenkant een investeringsomvang van circa € 300 mln. worden bereikt. Daartoe wordt op faciliteitsniveau onder meer bezien of/ in hoeverre krachtenbundeling met de Nederlandse Investeringsinstelling (NLII)[4], kan plaatsvinden. Met name op individueel transactieniveau (separate investeringsproposities) verwachten wij een aanzienlijke private bijdrage. Zowel vanuit de intrinsieke werking van deze faciliteit (private Venture Capital bedrijven moeten minimaal 50% bijdragen in de financiering), als vanuit (primair) bancaire bedrijven die vaak in een deel van de financieringsbehoefte van deze veelbelovende bedrijven zullen willen voorzien.

4. *Investeringen vinden onder gelijke voorwaarden plaats*
   Bijdragen vanuit de publieke en private investeerders in de aandelenkant van de MKB plusfaciliteit vinden pari passu (onder gelijke voorwaarden/in gelijke positie) plaats. Investeringen in investeringsproposities zijn marktconform.

5. *Uitbreiding faciliteit met andere provincies vanaf 2021*
   Vanaf 2021 vervalt de geografische afbakening tot Noord-Brabant. Of al eerder, indien voor eind 2020 tenminste twee andere provincies – onder gelijke voorwaarden en met een gelijke financiële bijdrage (dus

[2] https://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderingen-ps/ps/20171110/download.aspx?qvi=895991
[3] Het definitieve besluit van de Raad van Commissarissen van EIF wordt verwacht op 18 maart 2018.
[4] NLII is een intermediaire partij in relatie tot institutionele beleggers zoals pensioenfondsen en verzekeraars.

€ 30 mln. ieder) - aanhaken bij de financieringsfaciliteit. We zullen ons inspannen om ook andere provincies te laten deelnemen aan deze faciliteit, waarbij we de eerste contacten nog in het eerste kwartaal van 2018 zullen leggen. Een dergelijke geografische uitbreiding kan betekenen dat er provinciale middelen terecht komen bij bedrijven elders in Nederland, die niet noodzakelijk binding hebben met Brabant. We schatten echter de kans dat de Brabantse Euro`s buiten Brabant worden geïnvesteerd laag in en geloven in de kracht van de Brabantse doelgroep. Mocht de praktijk onverhoopt anders uitpakken, of bijvoorbeeld in geval er onvoldoende middelen van andere provincies beschikbaar komen, dan bestaat er altijd nog de mogelijkheid van een exit.

6. *De faciliteit stelt bepaalde (rendement)eisen aan de doelgroep*
   De doelgroep van de faciliteit zijn innovatieve snel groeiende MKB en midcap bedrijven (t/m 499 medewerkers) met een verwachte jaaromzet van minimaal € 5 mln. Voor de medisch technologische sector geldt daarbij de uitzondering dat het hebben van omzet geen harde eis is, maar dat de product- of medicijnontwikkeling een zekere fase moet hebben bereikt.
   Het verwachte rendement is minimaal twee keer de investering (hier zit geen vereiste termijn aan vast, proposities moeten in de praktijk een behoorlijke winstverwachting hebben). Het EIF geeft aan dat deze participaties gemiddeld na *5 - 7* jaar worden beëindigd. Op basis van het kapitaalmarktonderzoek[5] verwachten wij dat vanuit de faciliteit gemiddeld op jaarbasis circa vier participaties zullen worden aangegaan.

7. *Risicoreservering van € 6 mln. naar verwachting afdoende*
   Er is geen aanleiding om de huidige risicoreservering van € 6 mln. voor de MKB-plusfaciliteit (aandelen en leningen) - bepaald op basis van een onderzoek van Zanders[6] - aan te passen. EIF en NIA geven aan dat er positief rendement mag worden verwacht (zonder dat daaraan rechten kunnen worden ontleend). Toch zouden er eventueel verliezen kunnen optreden, waardoor er mogelijk een beroep op de risicoreservering moet worden gedaan.

8. *Halfjaarlijkse rapportage en verantwoording*
   Ten behoeve van uw controlerende taak, zullen we de voortgang van de faciliteit structureel monitoren. In dat kader zullen we – naar analogie van het systeem zoals actueel operationeel in relatie tot de eerdere afspraken met de BOM over de fondsen – twee maal per jaar aan u rapporteren over de inhoudelijke voortgang, de (tussentijdse) resultaten, de financiële uitputting en de omvang van de financiële risico's van de faciliteit. Ten behoeve van de monitoring zullen we kwantitatief (bijvoorbeeld werkgelegenheid en financiën) en kwalitatief (op casus niveau) rapporteren. Daarnaast wordt het fonds één maal per vier jaar geëvalueerd, of eerder als daar aanleiding toe is.

[5] Lysias, Financiering van scale-up bedrijven in Noord-Brabant, 14 juni 2017.
[6] Zanders, MKB-plus faciliteit, Interne risicoreservering, 15 juni 2017

9. *Bij de realisering van het regionaal loket hebben we rekening gehouden met de volgende punten die in de Statenbehandeling op 22 september aan de orde zijn gesteld*:

- Aandacht voor familiebedrijven
  Er is intensief contact met VNO-NCW Brabant Zeeland om specifiek ook familiebedrijven op een goede wijze te informeren over de MKB-plusfaciliteit. Zo zal VNO-NCW Brabant Zeeland een belangrijke rol vervullen bij het informeren en op een juiste wijze doorgeleiden van geïnteresseerde bedrijven. In dat kader wordt in het voorjaar 2018 een gezamenlijke workshop georganiseerd;
- Maatschappelijk rendement/klimaat/duurzaamheid
  De economische programma's zijn gekoppeld aan de maatschappelijke opgaven waar wij - en ook de EU - voor staan. De Europese Commissie heeft onder meer ten doel om EFSI middelen te laten bijdragen aan EU doelstellingen, bijvoorbeeld op het terrein van duurzaamheid, klimaat en werkgelegenheid. Het spreekt voor zich dat onderhavige faciliteit – als uitvoeringsinstrument – daar één op één uitvoering aan geeft. Als we kijken naar de Brabantse pijplijn van potentiële snel groeiende bedrijven zien we dit ook terug: van biobased bedrijven tot fotonica bedrijven, die werken aan een nieuwe generatie chips die ook wezenlijk energie efficiënter zijn.

- Sectorale focus
  De faciliteit kent een brede sectorale focus, om geen veelbelovende bedrijven uit te sluiten die niet heel duidelijk (in enge zin) tot een van de Brabantse topsectoren behoren (high-tech systems en materialen, life sciences/health, food, logistiek, maintenance en biobased economy).

- Uitsluitingsgronden
  Daarnaast merken we op dat het Europees Investeringsfonds strikte richtlijnen hanteert ten aanzien van uitsluitingsgronden, waarbij investeringen in o.a. illegale activiteiten, wapenindustrie, tabaksindustrie, casino's, etc. zijn uitgesloten.[7] Wij conformeren ons hieraan.

Consequenties
Met de lancering van het Brabantse loket van de MKB-plusfaciliteit hebben we een mooi en additioneel financieel instrument in handen om innovatieve, snel groeiende MKB bedrijven en midcaps te helpen aan risicodragend kapitaal.

Europese en internationale zaken
Met de MKB-plusfaciliteit wordt rijksgeld en Europees geld (EFSI) naar Brabant gehaald.

[7] http://www.eif.org/news_centre/publications/2010_Guidelines_for_Restricted_Sectors.htm

Communicatie
Wanneer de faciliteit (aandelenkant) van start gaat, communiceren we dit actief met de doelgroep. Voorbereidingen daaromtrent vinden momenteel al plaats.

Vervolg
De aandelenkant van de MKB-plusfaciliteit kan nu verder worden ingericht. Vanuit de verwachting dat de Raad van Commissarissen van het EIF op 18 maart aanstaande positief besluit en ook het ministerie van EZK (namens NIA) de koepelovereenkomst op korte termijn ondertekent, streven wij ernaar het loket in april 2018 te openen. Wij zullen hier in de externe communicatie op een gepaste wijze aandacht aan besteden.

Over de voortgang van het structureringstraject in relatie tot het leningendeel van de MKB-plusfaciliteit zullen wij uw Staten voor de zomer 2018 nader informeren.

Bijlagen
Overzicht van informatie- en besluitmomenten van afgelopen jaar m.b.t. opzet van MKB-plusfaciliteit

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter, de secretaris,

Prof. dr. W.B.H.J. van de Donk drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: de heer T.H.C. Schulpen, (073) 680 80 75, tschulpen@brabant.nl, Europese Programma's

Opdrachtnemer: mevrouw F.J. Melker, (073) 681 25 30, fmelker@brabant.nl, Europese Programma's